

7.

Kongelige Reskripter og andre Aktstykker.

I Albeks Samling findes foruden foranstaaende Stykker mange mindre vedrørende kirkelige Forhold. Af disse har jeg gjort følgende Udvalg.

a.

Kgl. Reskript af 29. Juli 1674 om Nedbrydelse af Tvenstrup Kirke.

Vi Christian den Femte (osv.) Giøre alle vitterligt, at eftersom os Elskelig Jens Roedsteen til Leerbeck, voris Admiralitets Raad og vice Admiral, for os allerunderdanigst hafuer ladet andrage, huorledis ved hans Hofuedgaard Hoffstrupgaard i vort Land Jylland er tuende Sogner beliggendis, nemlig Odder, som er Hofuet sognet, og Tvenstrup, Annexet, af huilke Annexet Tvenstrup skall vere saa ringe og af saa liden en Almue, at dend iche skall vere god for at holde Kirchen ved Lige, men dend daglig der ofuer io meere og meere skal forfalde, saa endelig des

total ruin i Lengden befrygtes: Saa effterdi vi af Superintendentens, os Elskel. Doct. Erich Mogensen Grave, hans aller underdanigste Erklering allernaadigst fornemme, at dette sig saaledis forholder, og at Tvenstrup Sogn er saa nær ved Odder beliggende, at Tvenstrup Menighed magelig kand søge Odder Kirche, hafuer vi, effter allerunderdanigst ansøgning og begiering, allernaadigst bevilget og tillat, saa og hermed bevilger og tillader, at bemeldte Jens Rodsteen maa forskrefne Tvenstrup Kirche lade nedbryde, og des Materiale bruge til Odder Kirche, dend dermed noget støre at giøre, og at samme Tvenstrup Kirches indkomst her effter Odder Kirche skal følge. Til huilken Ende meenige Almue udj forskrefne Tvenstrup sogn og hermed anbefalis bemeldte Odder Kirche at søge, og for deris rette Sogne Kirche at kiende. Forbiudendis alle og een huer herimod, efftersom forskrefuit staar, at hindre eller udj nogen maade forfang at giøre, under vor Hyllist og Naade. Gifuet paa vort Slot Kiøbenhafn d. 29. Julj Anno 1674. Under vort Zignet.

Christian.

Lige liudende med originalen

Jens Rodsthen.

Afskrift med original Paategning i Kallske Saml. 103 Fol. — Jvfr. Trap, Stat.-topogr. Reskr. af Danmark, 2 Udg. VI, 66, der viser, at Tvenstrup Kirke dog først blev nedbrudt 1820, da Sognebeboerne indtil den Tid paa egen Bekostning vedligeholdte den.

b.

Kgl. Mandat af 3. Maj 1684, at Proprietærerne ej maa forbyde Bønderne at gjøre deres Sognepræster Villighed.

Vi Christian den Femte af Guds Naade Konge i Danmark og Norge (etc.) gjøre vitterligt, at efftersom vores om Jordegods den 28de Januarii Anno 1682 allernaadigst udgangne Forordnings 9 Articul iblandt andet formælder, at ingen Præst maa Bonden med noget Arbejde eller Hoveri til sin egen Nytte besvære; og vi allernaadigst kommer i Erfaring, at endel Proprietarier deraf skal tage Anledning

at frâholde og forbyde deres underhavende Bønder og Tjenere, under deres Gaardfæstes Fortabelse eller anden Straf, at bevise deres Sognepræst nogen Villighed med deres Gjødning at udage, Brændevad fra Skoven at hjemføre og andet deslige, som Bønderne af Alders Tid skal have gjort deres Sognepræst til Villie: da som vores allernaadigste Villie og Intention ikke haver været, Bønderne at forbyde deres Sognepræst nogen Villighed at gjøre, men aleneste at forbyde Præsterne dennem mod deres Villie noget sligt at paabyrde, haver vi allernaadigt for godt anset at byde og befale, at ingen Proprietarius maa herefter understaa sig at hindre eller forbyde sine underhavende Bønder og Tjenere at gjøre deres Sognepræst al den Villighed og Tjeneste, de dennem selv godvilligen gjøre og bevise ville. Hvorefter alle og enhver, som dette vedkommer, sig allerunderdanigst haver at rette. Thi byder vi hermed og befale vores Stifts-Befalingsmænd, Amtmænd, Landsdommere og alle andre vores Betjente, som denne vores allernaadigste Forordning under vores Cancelli-Segl tilstillet vorder, at de den paa behørige Steder til alles Efterretning strax lader læse og forkynde. Givet paa vort Slot Kjøbenhavn den 3. Maj Anno 1684. Under vort Signet.

Christian.

Afskrift i Kallske Saml. 103 Fol.

c.

Kgl. Anordning af 22. August 1738 om Brugen af Pontoppidans Forklaring ved Almueundervisningen.

Christian den Sjette (osv.). Vor Gunst tilforn. Saasom vi for nogen Tid siden allernaadigst haver fundet for godt at lade en Forklaring over Lutheri Catechismum til almindelig Brug i begge vore Kongeriger forfatte, som derefter af Os elskelige Professorerne udi det theologiske Facultet ved Universitetet i vores kongelig Residence Stad Kjøbenhavn er bleven approberet, og derpaa efter vores allernaadigste Bevilling udi det udi vores Waysenhus værende

Bogtrykkeri ved Trykken publiceret, alt til den Ende, at denne Lutheri Catechismi Forklaring, ved den af os allernaadigst anbefalede Indrettelse af danske Skoler paa Landet i begge Riger, saa snart den kan, i alle Skoler saa vel som i Kirkerne skal indføres og bruges; saa er hermed vores allernaadigste Villie og Befaling, at Du udi det Dig allernaadigst anbetroede Stift med allerunderdanigst Nidkjerhed ser denne vores til Ungdommens og Menighedernes Undervisning og Tilvæxt i Guds sande Kundskab sigtende allernaadigste Intention, angaaende forberørte Catechismi Forklaring og dens Brug, herefter, baade udi Kirker og Skoler, saaledes som udi efterfølgende Poster allernaadigst befales, iværksat og efterlevet.

1. Ville vi allernaadigst, at denne Catechismi Forklaring overalt i Kirker og Skoler i det Dig allernaadigst anbetroede Stift skal introduceris, dog saa, at de af Ungdommen, som har allerede vænnet sig til en anden approberet Catechismi Forklaring, ej tvinges til at lære denne nu introducerede almindelige Catechismum, uden de selv ville, for ej at blive forvirrede i det, de have lært.

2. Skal de alene, som herefter skal begynde med nogen Catechismi Forklaring, og endnu maa gaa ordentligen i Skole for at lære Catechismum, tilholdes at bruge den, paa det den inden faa Aar kan blive almindelig.

3. Denne Catechismi Forklaring skal ej alene ved Information i alle saavel latine som danske Skoler og i privat Undervisning, men endog i Kirker indføres og efterdags bruges.

4. Ingen maa forbindes at skaffe sig eller lære denne Catechismi Forklaring, førend de have lært Lutheri liden Catechismum udenad som Grundvolden, der i denne almindelig Catechismi Forklaring videre udlægges.

5. Maa Skolemestere ikke lade nogen lære denne Catechismi Forklaring udenad Ord for Ord, førend Børnene tilstrækkeligen ved igjentagne Forklaringer og Examinationer med forandrede Ord have fattet og veed Meningen,

saasom det Maal, hvortil alene sigtes, nemlig Guds sande Kundskab ved blot Læren udenad ej opnaas, efterdi det er altfor meget befundet, at Ungdommen kan lære Ordene udenad og dog ikke vide det ringeste af Meningen eller Sagen, naar de tilspørges endogsaa med de enfoldigste Ord. Men Skolemesteren skal med Flid se derhen, at de saaledes lære Catechismi Forklaringen, at de veed at sige Indholdet og Meningen af Svaret med deres egne enfoldige Ord, enten de veed selve Svaret udenad eller ikke.

6. I Særdeleshed skal Præsterne og andre i deres Catechisationer ingenlunde tilholdes eller tillades at binde sig til samme Spørgsmaals Ord og Orden, men Du haver at anbefale dennem at spørge samme Spørgsmaal med andre Ord, ja til flere at igjentage Spørgsmaal om selvsamme Ting med andre Ord; saa maa de og ingenlunde binde Ungdommen til at svare med de Ord, som staa i Bog, men at de med deres, endskjønt enfoldige Ord kan sige Indholdet, og vise, at de har Begreb om Spørgsmaalet og Svaret. Ja naar Præsterne eller andre i deres Catechisationer end mærke nogen, som svarer vel Ord fra Ord af Bogen, maa de dog aldrig tage det for Fyldest, men de skal altid og hver Gang lade den svarende sige med egne Ord, hvad det var, han svarede, for at se, om han forstaar noget deraf.

7. De bibelske Sprog, som staa i denne Catechismi Forklaring, skal vel læres udenad, dog saa at derudi gjøres god Forskjel paa Nemmer, saa at de, som have tungt ved at lære udenad, ikke maa tvinges til at lære uden de allervigtigste og højst fornødne, og hvor der ere flere Sprog til et Spørgsmaal, maa der, 1ste Gang Catechismus igjennemgaas, ikke læres uden eet, og det allervigtigste, af de anførte Sprog.

8. Og skal alle de Sprog, som læres udenad, altid baade i Skolen og Kirken af Catechizante øves, og gjøres mange smaa og foranderlige Spørgsmaal om hvert Sprog, at Catechizans kan fatte og prøve, om Ungdommen har

faaet Moningen og Kraften af Sproget, og maa gemen Børn ej plages med at citere Sproget, hvor det staar, med mindre de har des færdigere Hoveder, da det kan være nok, at de veed at sige den Biblens Bog, hvori det staar, og hvem den er, som har sagt det; men der maa ikke æskes af dem at nævne Capitel og Vers, som uden nogen Fornødenhed alene er Ungdommen paa Landet til Byrde. Og paa det der ej skal fattes paa Forraad af disse Catechismi Forklaringer, saa have vi ladet føje den Anstalt ved Bogtrykkeriet i vores Waysenhus, at der haves saa mange Exemplarer, hvormed Skolerne overalt for det første kan forsynes. Derefter Du dig allerunderdanigst haver at rette. Befalendes Dig Gud. Skrevet paa Slot Friderichsborg d. 22. Augusti 1738. Under vor kongelige Haand og Signet.
Christian R.

J. L. v. Holstein.

Udskrift til Biskop P. Hersleb, der ogsaa har attesteret Afskriftens Rigtighed. (Kallske Saml. 103 Fol.)

d.

Om Afskaffelse af privat Kommunion undtagen i Sygdomstilfælde.
(Jan. 1741.)

Velædle, velærværdige Hr. Stiftsprovst!

Det har allernaadigst behaget Hs. kgl. Majest. ved allernaadigst Rescript til mig af 7. hujus at anordne og befale, at alle og enhver herefter skal communicere offentlig, og at ingen privat Communion hverken i Kirken eller i Husene videre holdes uden for de syge, og til den Ende allernaadigst fastsat og anordnet efterfølgende at i Agt tage.

1. At alle og enhver uden Forskjel af Stand eller Værdighed herefter skulle søge den offentlige Communion i Kirken paa de Tider, naar offentlig Gudstjeneste holdes, og dermed til Guds Ære og deres Næstes Obyggelse være deres Tro og Religion bekjendt, og saaledes offentligen for Menigheden forkynde Herrens Død og deres Trøst i den samme.

2. At der i alle Kjøbstæder, foruden Søndag og Fredag som hidindtil sædvanligt er, skal ogsaa holdes Communion paa Helligdagene, saa og hver Onsdag paa de Steder, hvor der holdes Onsdags-Prædiken, naar der er nogen, som vil communicere, ligeledes paa Landet alle Søn- og Hellige Dage, saa og hver Maanedes Bededag, og hvor der ere flere Kirker, skal der holdes Communion, hvor der er først Prædiken, men altid baade i Kjøbstæderne og paa Landet skriftes Dagen forud.

3. Alle de, som ville communicere, skal mælde sig forud og lade deres Navn antegne hos Klokkeren, de bekjendte ved Bud eller Seddel, de ubekjendte ledige Folk og tjenende selv personligen og anvise deres Pas saa og et Bevis om deres Confirmation; hvorom Klokkeren nøje skal informere sig, og, naar der haves Tvivl om nogen, advare Præsten og ikke antegne ubekjendte unge Mennesker eller fremmede fra andre Sogne, uden de skaffe deres Skudsmaal og Bevis, og vel se til, at ingen uantegnet sniger sig frem. Det Bevis om Confirmationen skal hver Præst være forbunden uden Ophold og uden Betalning at give paa slet Papir, enten strax de ere confirmerede, eller naar det begjæres; og skal de unge og ubekjendte fremvise saadant Bevis, hvergang de ville antegnes, eller naar de komme til et andet Sogn. Denne Anmeldelse til Communion skal ske saa betids, at Klokkeren kan give Præsten Liste paa dem i det seneste 2 Dage før Skriftemaalet, hvilken Liste den ene Præst ved Menigheden skal uden Ophold communicere den anden, paa det der kan være Tid, om Præsten vil tale med nogen forud i Enrum, eller der haves Tvivl om den anmeldedes Rigtighed, og om han hører Menigheden til. Men paa Landet skal Anmeldelsen ske af den gemene Almue som sædvanligt Søndagen forud, og hvor det ej har været brugeligt, skal det nu ske. Andre kan anmelde sig 3 à 4 Dage for Communionen.

4. Dersom Klokkeren colluderer, eller skjodesløs antegner, eller lader nogen uden Antegnelse komme frem til

Skrifte, eller antegner uden at kræve Pas og Rigtighed af de ubekjendte, og Bevis, at de høre Menigheden til, da skal han derfor tiltales.

5. Til Skriftemaal skal alle og enhver indfinde sig Dagen før Communionen paa sædvanlig Tid, naar det ringer til Skrifte, og skal Klokkeren give Agt paa, at Skriftebørnene ikke trænge sig nær til Skriftestolen, men en efter anden indlades af Chorsdøren til den Præst, de vil gaa til. Men om nogen distingveret Person eller Familie maatte af Præsten forlange at skriftes enten strax forud eller strax efter den Tid, da ellers Mængden trænger sig frem, da bør han derudi være føjelig.

6. Da nu saaledes den offentlige Communion i Kirken er reguleret og fastsat, saa maa ingen Præst under den i Loven dicterede Straf forrette nogen privat Communion i Husene, uden hos de syge og sengeliggende.

7. Hvad de syge, svangre, gamle og spectaculeuse Mennesker angaar, da bevilger Hs. kongl. Majestæt allernaadigst, at de maa communiceres i Husene. Men som hidindtil er befunden og endnu skal befindes mange Personer og svage Gemytter, som gjør sig Scrupel og Samvittighed over at communicere med andre, da kan man dem vel noget derudi paa en Tid lang føje, da Præsterne imidlertid skal undervise dem og formane dem, at de skikker sig i denne allernaadigste Anordning og afstaar fra deres Hovmod, som er vel Grund til denne Svaghed.

Altsaa skulde jeg efter expresse allernaadigst Befaling saadan allernaadigst Anordning Præsteskabet til allerunderdanigst Efterretning kundgjøre, og tilholde dem samme udi alle Poster hørsommeligst at efterleve. Thi vil det være fornødent, at Deres velædle Velærværdighed strax communicerer det alle Præsterne i deres Provsti, og at hver Præst tager sig deraf Copi og kundgjør denne Foranstaltning for sin Menighed, saa vidt det tilkommer Menigheden at vide, og siden selv holder sig den efterrettelig og instruerer

hver sin Klokke eller Degn at tage det, som dem herudi er befaleet, nøje i Agt. Jeg forbliver

Deres velædle Velærværdigheds

Kjøbenhavn d. 10. Jan.

tjenstvillige Tjener

1741.

P. Hersleb.

Velædle velærværdige Hr. Stiftsprovst!

Efterat min Skrivelse af 10 hujus anlangende Hs. kongl. Majsts. allernaadigst Anordning om privat Communions Afskaffelse allerede var afsendt, saa er befundet, at i Cancelliet noget i den 7. Art. var fejl skrevet, hvorfor det i et nyt kongel. Rescript er bleven forandret og det forrige tilbagekaldet, og at den 7 Artikel saaledes lyder:

Under de syge skal forstaas de, som ere saa gebrekkelige, at de vanskeligen kan komme frem i Kirken, uden de skal ledes og hjælpes; spectaculeuse, enten de med salt Flod i Ansigtet eller anden saadan Men ere beheftede, som kan volde Skræk og Afsky hos andre, at drikke af Kalken med dem; item moxen døve, ældgamle og højsvangre Personer; dog ikke uden de ere ganske uformuende at bivaane den offentlige Communion. Disse Personer maa det være tilladt i Huset at betjene. Men som hidindtil er befunden og endnu befindes mange Personer og svage Gemytter etc.

Saa vilde det behage Deres velædle Velærværdighed saadan Forandring ufortøvet at meddele Præsterne, paa det Enhver udi sin tagende Copi det kan forandre, at ingen Irring deraf skal komme i Fremtiden eller ved Tillysningen. Jeg forbliver

Deres velædle Velærværdigheds

Kjøbenhavn d. 14. Jan. ♣

tjenstvillige Tjener

1741.

P. Hersleb.

Egenhændige Originaler i Kallske Saml. 103 Fol. Stiftsprovsten i Sjælands Stift var paa den Tid Hr. Henrik Gerner, der 1747 nedlagde sit Embede og gik til Herrnhut (Se foran, S. 299 ff.).

e.

Angaaende Indberetning om Separatister i Kjøbenhavn.

Viri plurimum reverendi et nobilissimi,

Amici et Fratres in Christo conjunctissimi!

Til at efterleve og fyldestgiøre en fra hands Kongelig Majestet til General Kirke Inspections Collegium ergangen allernaadigst Befaling, behøver samme Collegium nogen Underretning om de sig her i Kjøbenhavn opholdende Separatister, saa vidt muligt er, i Stilhed og uden Bruit at erholde. Til den Ende er i bemældte Collegio aftalt, at ieg af Deres velædle Velærværdigheder Sogne-Præsterne udi Kjøbenhavn skulde begiere, at De vilde baade selv eftertænke, saa og hver med sine Medtienere overlegge, og da Sogne-Præsterne hver for sig mig tilstille en Underretning, saa vidt dennem, uden endnu videre derom at inquirere, er vitterligt, om de sig i deres Meenigheder, og de dertil hørende Gader og Huse, boende, logerende eller sig opholdende Separatister, og det saaledes:

1. Hvilke til visse vides, at de ganske har skildt sig fra vores Kirke, den de dog før har hørt til, saa at de hverken bruge Alterets Sacramente, ei heller søge vore Templer til Guds Ords Hørelse, og af saadanne:

a. Om de ere gifte, har Familier og Huusholding, og da om begge, Mand og Hustrue, har separeret sig, eller den Ene endnu holder sig til vores Forsamling. Om slige ret har declareret sig, at de icke vil høre vor Kirke til eller have med Ministerio at giøre; om der merkes noget, at og deres Domestiqver forføres eller vise mindre Ærbødighed end ellers for vor offentlig Guds Tieniste og Prædike Embedet.

b. Eller om de ere ledige Personer, der blot logere og ingen Huusholdning føre, og hvad da deres Gewerb og Profession er, enten de ere fremmede, fra andre Steder indkomne, eller Landets Indfødde.

2. Hvilke vel icke til visse vides at være fulde Separatister, men dog merkes, at de ere paa Afveie, ex gr.

a. At de vel endnu af og til søge Kirken, deres egen Sogne-Kirke eller andre i Kiøbenhavn; men icke gaae til Skrifte og Guds Bord, eller vil dertil holde sig forbunden eller holde det nødvendigt.

b. Eller om de kand holdes mistænkte, at de icke meene det vores Kirke vel og oprigtigt, skiøndt de af Frygt, af Blødhed ikke tør declarere sig, og derfor gjøre endnu de udvortes Ting med, og derhos har deres meeste Omgang og Fortrolighed til slige, som ere aabenbare Separatister.

3. Om dem nogen af alle disse er bekiendt, som icke alleene selv i Stilhed har separeret sig, og holde sig stille, men og derhos vise Bitterhed mod vor Kirke, den laster og til andres Forførelse og Forargelse dristig tale imod den, og i sær som søge at disseminere deres Vildfarelser og overtale andre til at gaae ud af vor Kirke.

Denne Underretning requireres icke paa den Maade, at det skulde blive Præsterne til noget Ansvar, eller af dem fordres siden at bevise det, men ickun at de, som med os bejamre vor Kirkes Saar og Sønderrivelse, i Fortrolighed udlade sig for dem, som ere satte til at have den General Tilsyn, at mand kand vide, hvor vidt den Skade har udbredet sig, og være betænkt paa at hindre, saa vidt muligt og christeligt er, videre Fremgang. Til den Ende conferere hver Sogne Præst derom med sine Medtjenere, hvilke og vel kand underrettes om denne Requisition, men tillige erindres at holde det stille hos dem selv uden at tale derom til andre. Catecheterne kunde og maaske kiende adskillige, som Præsterne icke selv veed af, som de der komme meere omkring i Husene; derfor kunde og Sogne-Præsterne hos dem fornemme, hvilke Separatister de kiende i Meenigheden, dog uden at dem gives videre Underretning om denne Requisition; og da, naar slige Efterretninger af de andre ere givne, indsender hver Sogne-Præst ovenbemældte Liste directe til mig.

[P. Hersleb.]

f.

•Biskop Broder Brorsons allerunderdanigste Erklæring til Deres Maytt. Kong Friderich den 5te angaaende Jus vocandi til Ingstrup, Hiermeslef og Alstrup Sogner i Aalborg Stift. (1748.)

Det som Obrist-Leutenant Grabou allerunderdanigst andrager i foregaaende Memorial til at retfærdiggjøre det af ham udgivne Kalds Brev, begge d. 13 Janv. sidst afvigte, til Ingstrup, Hiermetzlef og Alstrup Sogner for Hr. Friderich Deichman, sætter hand paa disse tvende Grunde:

1. At de tvende næst forrige Præster efter hverandre, nemlig Hr. Jacob, Hr. Christopher Giessing og Mag. Jens Godsen, skal efter Jus vocandi til de 2de annecterede Kircher Alstrup og Hiermeslef af Deres kongl. Majtt^s høyloffligste og høystsaligste Forfædre være allernaadigst beskickedede.
2. At Hoved-Sognet Ingstrup findes i Matriculen næsten taxeret saa høyt af Hart-Korn som begge dessen Annexer.

For disse 2de Aarsagers Skyld foregiver hand at have lige Rettighed til at vocere Præst til bem^{te} Sogner i denne Vacance, som hands Moder velbaarne Frue Conferentz-Raadinde Grabou har haft i forrige Vacance. Men at velbem^{te} Hr. Obrist-Leutenant Grabou deri farer alt for meget vild, skal min allerunderdanigste Erklæring over hands Memorial for Deres kongl. Maytt. forklare saaledes:

Det er endelig sandt nock, at Deres kongel. Maytt^s Forfædre, sl. og høyl. Ihukommelse, kaldede de 3de næst forrige Præster, Hr. Jacob, Hr. Christopher Giessing og Mag. Jens Godsen, men ligesaa gierne og med samme Skæl, som han nævner de 2de første, kunde hand have opregnet 6 ældre Formænd, som have været i samme Embede. Thi de sidste, som han nævner, give ham icke meere Ræt til hands Vocation end de ældre, og naar hand skriver, at de ere kaldede af D. kongl. Maytt. efter Jus vocandi til de 2de annecterede Alstrup og Hiermetzlef Meenigheder, da kommer det icke overeens med Sandhed. Dette bliver her Spørgsmaal:

Om D. kongl. Maytt. har kaldet 3de Gange i Rad efter hverandre, imidlertid Hr. Obrist-Leutenant Grabous Forældre eller andre for dem har haft Jus vocandi til Ingstrup Kircke, og siden Kircken fra D. Maytt. er bortskiødet?

Og dertil svares allerunderdanigst, at det sig saaledes ingenlunde forholder, efterdi Hr. Jacob blev voceret anno 1660, og Hr. Christopher Giessing blev ham adjungeret som Capellan og Successor af hands kongl. Maytt. Kong Christian den 5te B. M. 1691, den første 40 Aar og den anden 9 Aar førend bem^{te} Ingstrup Kircke blev af D. kongl. Maytt. solt og borskiødet. Deraf følger, at saalænge D. kongl. Maytt. selv eyede alle 3 Kircker, Ingstrup saavelsom Annexerne, kand det icke siges med Sandhed, at hands kongl. Maytt. har kaldet allene i henseende til Jus vocandi til Annexerne, uden for et Skin for derved at besmycke en ugrundet Vocation.

Men som det behagede D. kongl. Maytt. at skiøde til Cancellie-Raad Lælius 1700 d. 23 Martii Ingstrup Kircke med Jure Vocandi, saa bliver det den Periodus, hvorfra Ingstrups Kirckes Eyere kand regne sig til, naar det kand tilkomme D. kongel. Maytt. og dem at vocere Præst til bem^{te} Sogner, og dermed har det siden den Tiid havt den Beskaffenhed:

Da Kaldet blef Ao. 1709 vacant, vocerede D. kongl. Maytt. Mag. Jens Godsen, eftersom D. kongl. Maytt. havde den første og største Rettighed ogsaa ihenseende til Sognernes Indkomster, fordi Annexernes Hart-Korn er større end Hoved-Sognets, som ieg siden allerunderdanigst skal beviise.

Derefter fick Mag. Thomas Bie, Lector i Viborg, Ingstrup Kircke i Eie efter hands Skrivelse, som findes i Stifts Kisten af dato 16 Decbr. 1726. I hands Tiid indfaldt ingen Vacance. Men effterat velbem^{te} Frue Conferentz-Raadinde Grabou eller hendes Mand efter Skrivelse, som og giemmes i Stifts Kisten, dateret d. 28 May 1728, var bleven Ejere

af meerbem^{te} Ingstrup Kircke, døde Mag. Jens Godsen, til hvis Successor Frue Conferentz-Raadinde Grabou kaldede den nu afgangene Hr. Henric Kopp, som i Aaret 1736 kom til Kaldet.

Som nu Ingstrup Kircke icke har været længere bortskjødet end siden 1700, og der siden den Tiid icke har været flere Vacancer end forbem^{te} 2de, da D. kongl. Maytt. kaldede Præst allernaadigst i første, og ligesaa Frue Conferentz-Raadinde Grabou i 2den Vacance, saa erfarer D. kongl. Maytt. allernaadigst, at Hr. Oberst-Leutenant Grabou farer vild i at regne D. k. M. Jus vocandi fra paa det Fundamente, at D. k. M. skulde have kaldet 3de Gange, da det dog virkeligen er kun een eeneste Gang, saavelsom og i at regne sin egen Rettighed til at vocere 40 Aar ældre, end det derpaa af D. k. M. udgivne Skiøde til Cancelie-Raad Lælio derpaa, og 68 Aar ældre end hands Forfædres Adkomst til bem^{te} Ingstrup Kircke. — Ligesaa har det sig med Hr. Obrist-Leutenantz anden Grund, som er denne:

Hoved Sognet, skriver hand, som er Ingstrup, findes i Matriculen taxeret næsten saa høyt af Hart-Korn som begge dessen Annexer.

Hvorpaa ieg skulde allerunderdanigst erklære, at der som Ingstrup Sogn var dobbelt saa stort som Annexerne, saa var der Ræt og Rættighed paa hands Side efter allernaadigste Lovs pag. 212 og 213. Men siden hand self veed, at Ingstrup icke eengang er ligesaa got, men¹⁾, som hand skriver, næsten saa got som Annexerne, saa er det en Vildfarelse, at hand paastaar med sit udgivne Kalds-Brev den Ræt, som hand da først kunde tilegne sig, naar Ingstrup var dobbelt saa got som Annexerne.

Men at dog Hoved-Sognet er meget mindre end Annexerne, erfares allernaadigst af den af ham self paabe-
raabte Matricul, som er saaledes:

¹⁾ Her skulde vel staa: eller.

Ingstrup Bønder-Gods. . . 177 Tønd. 6 Skpp. 3 Fdk. 1 Alb.
 Hiermetzlef - - . . . 227 - - - 3 - 1 -
 Alstrup - - . . . 92 - 2 - 2 - 2 -

Efter saadan Sagens Beskaffenhed kand ieg ei andet end allerunderdanigst erklære, at det tilkommer D. kongl. Maytt. denne Gang allernaadigst at vocere Sognepræst til Ingstrup, Hiermetzlef og Alstrup Meenigheder, formedelst Hiermetzlef og Alstrup, som D. kongl. Maytt. har Jus Vocandi til.

Aalborg Bispe Residence

d. 29. Janv. 1748.

Broder Brorson,

Episc. Diæces. Aalb.

Afskrift i Kallske Saml. 103 Fol.

§.

Om at Præsterne skulde afgive Erklæring om, hvad der burde forandres i Lovens 2den Bog (1753).

Velerværdige og højlærde Hr. Provst!

Hans kongel. Maj.s Omhyggelighed for det nye Oplag af Loven, at den kunde blive des tydeligere forklaret og forbedret, har bevæget Hans Maj., foruden de forhen fra alle Stænder indhentede Anmærkninger ved Lovens Revision, paany ved allernaadigst Rescript af 19de Jan. at befale mig: 1. at foranstalte, at alle Provster hver for sig paa et belejligt Sted samler sit Provstis Præster, og med dem igjennemlæser Lovens 2den Bog, og tillige i Pennen forfatter de Erindringer, som Provsten med Præsterne holder fornøden efter deres Formening Loven at burde tillægges, fratages, forandres, forklares; og naar det var gjort og indsendt, da 2. at jeg paa een Gang skal forsamle alle Stiftets Provster og med dem overlægge, samt skriftlig at lade forfatte, hvad de med mig agte fornøden at burde forandres, forbedres, nøjere forklares, tillægges, eller af Loven at burde udgaa. Hvilket jeg da siden til det danske Cancelli skal indsende¹⁾.

¹⁾ En Del i Henhold til kgl. Reskripter af Debr. 1752 og Jan. 1753 indkomne Forslag til Forbedringer i Loven findes i Rigsarkivet (se Meddel. fra de kgl. Arkiver 1883—85, S. 219).

Altsaa til det første at efterkomme ville Deres Velærværdighed først lade dette Brev omgaa i Herredet, at enhver for sig selv kan optegne, hvad han kan have at erindre ved Lovens 2den Bog. Dernæst berammes Tid og Sted, hvor de alle skal samles, da jeg mener, det bliver bedst, Artikel for Artikel at oplæse, og hvad de da enten bliver enige om, eller de fleste samtykker, det og intet andet føres i Pennen i Form af en Artikel, saa concis, saa tydelig, saa fyndig, som en Lov bør være. Ligesaa, hvor de mene, at en ny Artikel skulde indskydes, eller en Artikel udgaa, det tegnes an, saa at Herredets Betænkning bliver forfattet som en Lov, der af alle eller de fleste ønskes saa at maatte blive. Naar dette saaledes er forfattet og i sidste Samling af alle underskrevet, saa kunde det, Præsterne hjemme hos sig selv har optegnet, om behager, følge med, paa det en eller andens Erindring, som ikke af de fleste er bleven bifalden, dog i Provstemødet kan tages i nærmere Overvejelse. Hvor snart dette kan komme ind til mig, kan jeg vel ikke foreskrive, thi jeg stiller mig for, at der vel mere end een Samling behøves; men det forstaar sig selv, at den kongl. Befaling efterkommes saa hastig, som muligt er; thi jeg kan ikke før foranstalte det øvrige, som er befalet, men imidlertid kan forespørge, hvor lang Tid forundes til Provsternes Forsamling. — Med al Guds Naades og Bistands Forønskning i denne og alle deres Embeds Forretninger, forbliver jeg stedse

Deres Velærværdigheds
tjenstvillige Tjener
P. Hersleb.

Kjøbenhavn d. 3die Febr.
1753.

